

BALVU NOVADA PAŠVALDĪBA BALVU NOVADA DOME

Reģ.Nr 90009115622., Bērzpils iela 1A, Balvi, Balvu novads, LV-4501,
tālrunis +371 64522453, e-pasts: dome@balvi.lv

Balvos LĒMUMS

2023.gada 26.janvārī

Nr.1., 3.§

Par tiešo līdzdalību SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība"

I. Atbilstība Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 4.panta nosacījumiem.

Saskaņā ar Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma (turpmāk – Likums) 7. panta pirmo daļu publiskai personai ir pienākums ne retāk kā reizi piecos gados pārvērtēt katru tās tiešo līdzdalību kapitālsabiedrībā un atbilstību Likuma 4. panta nosacījumiem. Minētā panta otrā daļa paredz, ka lēmumu par publiskas personas līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībā pieņem attiecīgās publiskās personas augstākā lēmēj institūcija.

Saskaņā ar Konkurences padomes skaidrojumu par Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88. panta piemērošanu “Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā un tās izvērtēšana”, veicot juridisko izvērtējumu, publiskai personai ir jāspēj atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- 1) vai publiskas personas kapitālsabiedrības darbība atbilst publiskas personas pamatdarbības veidiem (piemēram, pašvaldības deleģētajai funkcijai vai brīvprātīgajai iniciatīvai);
- 2) vai publiskas personas kapitālsabiedrības veicamā komercdarbība atbilst VPIL 88. pantā minētajiem mērķiem.

Pašvaldību likuma 3.pants nosaka, ka publisko tiesību jomā pašvaldības īsteno autonomo kompetenci — autonomās funkcijas un brīvprātīgās iniciatīvas, kas tiek īstenotas kā autonomās funkcijas un uzdoto kompetenci — deleģētos pārvaldes uzdevumus. Saskaņā ar Pašvaldības likuma 73.panta pirmo daļu pašvaldības manta izmantojama pašvaldības administratīvās teritorijas iedzīvotāju interesēs atbilstoši pašvaldības kompetencei, gan nododot to publiskā lietošanā, gan veidojot iestādes, gan dibinot kapitālsabiedrības vai iegūstot dalību kapitālsabiedrībās. Minētā likuma 4. panta pirmās daļas 6. punkts paredz, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir veselības aprūpes pieejamības nodrošināšana.

Sabiedrības pamatdarbība ir tiešā veidā vērsta uz Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 6. punktā paredzētās pašvaldības autonomās funkcijas izpildi. Arī Sabiedrības sniegtie papildpakalpojumi rezidentu apmācībā ir saistīti ar veselības aprūpēs funkciju, turklāt veicina arī Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 4. punktā paredzētās funkcijas gādāt par iedzīvotāju izglītību izpildi. Pacientu un darbinieku ēdināšana ir saistīta ar Sabiedrības pamatdarbību un veicina veselības aprūpes pieejamību. Savukārt pamatdarbībai nevajadzīgo telpu noma ir pamatā vērsta uz to, lai nodrošinātu lietderīgu rīcību ar Sabiedrības mantu, nevis veiktu komercdarbību nekustamā īpašuma tirgū.

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

VPIL 88.panta pirmā daļa norāda nosacījumus, kad publiska persona savu funkciju efektīvai izpildei var dibināt kapitālsabiedrību vai iegūt līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā. Ir jāīstenojas vismaz vienam no šādiem nosacījumiem:

- 1) tiek novērsta tirgus nepilnība — situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā;
- 2) publiskas personas kapitālsabiedrības vai publisku personu kontrolētas kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai;
- 3) tiek pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Sabiedrības pamatdarbība sevī ietver sekundārās un stacionārās veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanu Balvu novada pašvaldībā, sniedzot stratēģiski svarīgu pakalpojumu.

Atbilstoši Latvijas Republikas Satversmes 111. pantam valsts aizsargā cilvēku veselību un garantē ikvienam medicīniskās palīdzības minimumu. Satversmes tiesa ir secinājusi, ka no Satversmes 111. panta izriet valsts pienākums izveidot atbilstošu veselības aizsardzības sistēmu. Valstij ir pienākums gādāt par veselības aprūpes iestāžu, pakalpojumu, aprīkojuma un zāļu esamību un pieejamību, kā arī citiem apstākļiem, kas ietekmē personu iespējas sasniegt visaugstāko veselības līmeni. Pašvaldības ir daļa no valsts pārvaldes sistēmas. Līdz ar to no Satversmes 111. panta izrietošie valsts pienākumi ir attiecināmi arī uz pašvaldībām, ievērojot normatīvajos aktos noteikto kompetences sadalījumu.

Sabiedrības pamatdarbība, pirmkārt, atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punktā minētajam nosacījumam – Sabiedrības darbības rezultātā tiek sniegti pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvās teritorijas un visas valsts attīstībai. Veselības aprūpes pieejamības nodrošināšana ir viena no pašvaldības autonomajām funkcijām. Turklāt veselības aprūpes pakalpojumu pieejamība ietilpst konstitucionāla ranga cilvēka pamattiesību uz veselību tvērumā. Minētais ir nostiprināts arī Ārstniecības likuma 3. panta pirmajā daļā, kas paredz, ka veselība ir fiziska, garīga un sociāla labklājība, valsts un tautas pastāvēšanas un izdzīvošanas dabiskais pamats.

Sabiedrība ar savu darbību novērš tirgus nepilnību – Sabiedrības darbības rezultātā tiek radīti pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai.

Sabiedrības pamatdarbība atbilst arī VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktā minētajam nosacījumam, jo tiek novērsta daļēja tirgus nepilnība situācijā, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu veselības aprūpes jomā. Minētais galvenokārt attiecināms uz stacionārajiem veselības aprūpes pakalpojumiem, kas vairumā gadījumu nav gūstami privātu komersantu piedāvājumā. Stacionārajā veselības aprūpē privāto tirgus dalībnieku iesaiste Balvu novadā nav, bet valsts teritorijā ir minimāla. Daļai no Sabiedrības sniegtajiem ambulatorajiem veselības aprūpes pakalpojumiem ir atrodama alternatīva arī privātajā sektorā. Taču ir pakalpojumi, piemēram, dzemdību jomā, kurus privātie tirgus dalībnieki Balvu novadā nesniedz. Secināms, ka primārajā veselības aprūpē ir pietiekams privāto tirgus dalībnieku piedāvājums, ko sniedz arī Sabiedrības telpu nomnieki. Taču Sabiedrība nefokusē savu darbību uz primāro veselības aprūpi, bet nodrošina pieejamību tiem pakalpojumiem, kurus ārstu privātpraksēm ir grūtāk nodrošināt.

Sabiedrības sniegtajiem veselības aprūpes pakalpojumiem ir vairāk sociāls, nevis komerciāls raksturs. Sabiedrības galvenā misija ir sniegt iedzīvotājiem kvalitatīvus un pieejamus ārstnieciskus pakalpojumus. Neskatoties uz to, ka daļai no Sabiedrības piedāvātajiem veselības aprūpes pakalpojumiem ir pieejama privāto tirgus dalībnieku sniegta alternatīva, Sabiedrība šos pakalpojumus sniedz vienuviet, nodrošinot visaptverošu un viegli pieejamu veselības aprūpes pakalpojumu klāstu Balvu novada iedzīvotājiem. Šajā sakarā ir ņemama vērā pašvaldības un Sabiedrības būtiskā loma efektīvas veselības aprūpes sistēmas un pakalpojumu pieejamības veicināšanā. Satversmes tiesa ir secinājusi, ka katram cilvēkam ir konstitucionālas tiesības uz tādas

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

veselības aizsardzības sistēmas pieejamību, kura nodrošina vienlīdzīgas iespējas sasniegt visaugstāko veselības līmeni. Valstij ir visupirms pienākums attīstīt veselības aprūpes pakalpojumus, kas dod labumu visai sabiedrībai, nevis dārgus veselības aprūpes pakalpojumus, kas bieži vien ir pieejami tikai nelielai sabiedrības daļai. Resursi ir jāizmanto tā, lai no tiem labumu gūtu pēc iespējas lielāks cilvēku skaits. Ja resursi ir ierobežoti, nepieciešams tāds mehānisms, kas nodrošina pieejamo resursu optimālu izmantošanu. Ņemot vērā, ka privāto tirgus dalībnieku interese ir peļņa un tie fokusējās uz rentablu pakalpojumu sniegšanu, kā arī nevienmērīgo un izkliedēto veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību privātajā sektorā, pārtraucot līdzdalību Sabiedrībā, pieejamība veselības aprūpes pakalpojumiem Balvu novadā būtiski samazinātos un tie kļūtu dārgāki. Tādā veidā Balvu novada iedzīvotājiem tiktu liegtas vienlīdzīgas iespējas sasniegt visaugstāko veselības līmeni.

Vērtējot Sabiedrības sniegtos papildpakalpojumus, secināms, ka rezidentūra veido būtisku ārsta izglītības daļu, un bez tās persona nevar iegūt ārsta sertifikātu, proti, tiesības patstāvīgi un pilnvērtīgi praktizēt. No Satversmes 111. panta izriet valsts pienākums nodrošināt veselības aprūpes sistēmu ar atbilstoši izglītotiem un kvalificētiem ārstiem. Proti, tā kā valstij ir pienākums nodrošināt iedzīvotājiem jebkurā tās reģionā iespēju saņemt dažādus veselības aprūpes pakalpojumus, tai ir jā rūpējas arī par medicīniskās izglītības un kvalifikācijas iegūšanas iespējām. Līdz ar to rezidentu apmācība arī ir pašvaldības un visas valsts attīstībai stratēģiski svarīgs pakalpojums. Turklāt privātie tirgus dalībnieki nevar nodrošināt rezidentu apmācību tādā līmenī un tik visaptveroši kā slimnīcās.

Vērtējot Sabiedrības sniegtos ēdināšanas pakalpojumus, secināms, ka šādu ēdināšanas pakalpojumu atbilstība VPIL 88. panta pirmās daļas nosacījumiem nav vērtējama atsevišķi no Sabiedrības pamatdarbības. Līdz ar to Sabiedrības sniegtie ēdināšanas pakalpojumi ir vērsti uz veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību. Sabiedrība piedāvā ēdināšanas pakalpojumus arī personām, kas nav Sabiedrības sniegto veselības aprūpes pakalpojumu saņēmēji. Tādā veidā Sabiedrība racionāli un lietderīgi izmanto savā rīcībā esošo infrastruktūru un resursus tad, kad tie nav noslogoti pamatpakalpojumu sniegšanā. Pakalpojums tiek sniegts gan svētku, gan darba dienās, kas dažkārt nav pieņemami privātajiem tirgus dalībniekiem, savukārt Sabiedrībai šādi pakalpojumu apturēšanas un dīkstāves riski nav pieļaujami.

Attiecībā uz Sabiedrības papildpakalpojumu telpu iznomāšanā privātajiem veselības aprūpes tirgus dalībniekiem jāņem vērā, ka nedz pašvaldība, nedz Sabiedrība nav pieņēmusi apzinātu lēmumu darboties nekustamā īpašuma tirgū ar konkrētu mērķi. Sabiedrība iznomā telpas, kas nav nepieciešamas pamatdarbībai. Sabiedrība neiegūst jaunu īpašumu ar mērķi to iznomāt. Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 3. pants paredz pienākumu publiskas personas kapitālsabiedrībām, tai skaitā Sabiedrībai rīkoties ar finanšu līdzekļiem un mantu lietderīgi. Minētais ietver mērķa sasniegšanu ar iespējami mazāko finanšu līdzekļu un mantas izlietojumu (3. panta 1. punkts), kā arī mantas nodošanu lietošanā citai personai par iespējami augstāku cenu (3. panta 2. punkts). No tā izriet Sabiedrības pienākums nodot platības, kas nav nepieciešamas pamatdarbības nodrošināšanai, lietošanā par iespējami augstāku cenu. Savukārt, atstājot pamatdarbībai nevajadzīgās telpas tukšas, vienlaikus saglabājot apsaimniekošanas un uzturēšanas izdevumus, Sabiedrība pieļautu Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma pārkāpumu. Telpu iznomāšana privātajiem medicīnas pakalpojumu sniedzējiem pilnveido konkrētu medicīnas pakalpojumu pieejamību, kā arī veicina privāto tirgus dalībnieku pastāvēšanu konkrētajā tirgū.

Sabiedrība piedāvā autotransporta pakalpojumus, kas ir primāri vērsti uz medicīnisko pakalpojumu pieejamības nodrošināšanu (pacientu transportēšana). Vienlaikus, lai nodrošinātu lietderīgu rīcību ar mantu (mikroautobusu), autotransporta pakalpojumi tiek piedāvāti arī Sabiedrības darbiniekiem, kas nav medicīnisko pakalpojumu saņēmēji. Ieņēmumi no autotransporta pakalpojumiem veido nebūtisku daļu no kopējiem ieņēmumiem, sabiedrība neplāno

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

veikt mērķētas investīcijas autotransporta pakalpojumu sniegšanā. Šo papildpakalpojumu sniegšana neatstāj vērā ņemamu ietekmi uz autotransporta pakalpojumu tirgu un konkurenci.

Sabiedrība, atbilstoši Ministru kabineta 2009.gada 20.janvāra noteikumiem Nr. 60 “Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām” 94.4.3. punktam nodrošina murgu mirušo uzglabāšanai. Saskaņā ar Sabiedrības mājaslapā pieejamo informāciju, secināms, ka sniedzot šo pakalpojumu, Sabiedrība piedāvā arī tādus pakalpojumus, kā nelaiķa mazgāšana, higiēniskā apstrāde, apģērbšana un iezārkošana, ko parasti nodrošina privātie apbedīšanas pakalpojumu sniedzēji. Saskaņā ar Sabiedrības sniegto informāciju, Sabiedrība savulaik ir nodevusi šī pakalpojuma sniegšanu privātam komersantam, tomēr tas radīja negatīvu finansiālu ietekmi uz Sabiedrību kopumā, kā arī netika nodrošināta konkrētā pakalpojuma nepārtrauktība, kas būtiski ietekmē kvalitatīva Sabiedrības sniegtā pakalpojuma nodrošināšanu, tādejādi noteiktajā tirgus segmentā ir konstatējama tirgus nepilnība un privātie tirgus dalībnieki nav pilnībā spējīgi nodrošināt konkrēto pakalpojumu pieejamību.

Ievērojot minēto, secināms, ka pašvaldības līdzdalība Sabiedrībā atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 1. un 2. punktam un Likuma 4. panta pirmajai daļai un Sabiedrības papildpakalpojumu sniegšana ir attaisnojama.

II. SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” vispārējais stratēģiskais mērķis.

Likuma 1. panta pirmās daļas 18. punkts paredz, ka kapitālsabiedrības vispārējie stratēģiskie mērķi ir publiskas personas augstākās lēmējinstīcijas noteikti kapitālsabiedrības mērķi, kurus publiska persona vēlas sasniegt ar līdzdalību kapitālsabiedrībā un kuri izriet no tiesību aktiem un politikas plānošanas dokumentiem.

Sabiedrības noteiktais darbības mērķis ir nodrošināt Balvu un Gulbenes novadu iedzīvotāju medicīnisko aprūpi atbilstoši veselības aizsardzības jomu regulējoši normatīvo aktu prasībām un saskaņā ar tiem noslēgtajiem līgumiem par veselības aprūpes apmaksu.

Balvu novada Attīstības programmā 2021. – 2027. gadam paredzēts rīcības virziens “Veselīga un sociāli droša sabiedrība”, kas ietver uzdevumus Pilnveidot veselības aprūpes pakalpojumus un pieejamību. Balvu novada Attīstības programmā definētās vidējā termiņa prioritātes, kas iezīmē izglītības, kultūras, veselības, sociālās, infrastruktūras, un uzņēmējdarbības vides kvalitātes attīstību, atbilst Latgales stratēģijas 2030 lielajam mērķim – panākt straujāku reģiona ekonomisko attīstību, lai celtu cilvēku ienākumus, saglabātu un vairotu Latgales bagātīgo potenciālu un padarītu Latgali par pievilcīgu dzīves vidi arī nākamajām paaudzēm.

Balvu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija no 2022.gada nosaka, ka otrais stratēģiskais mērķis ir “Dabiska, sakārtota un veselīga dzīves darba un atpūtas vide”, kas paredz, ka Balvu novada pašvaldība nodrošina efektīvus un viedus pakalpojumus tuvu iedzīvotāju dzīvesvietai, saglabā un uzlabo pakalpojumus izglītības, kultūras, sociālās, veselības, kā arī citās jomās.

Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 6. punkts paredz, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir veselības aprūpes pieejamības nodrošināšana. Ārstniecības likuma 3. panta pirmā daļa noteic, ka veselības aprūpe ir veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju īstenots pasākumu komplekss pacienta veselības nodrošināšanai, uzturēšanai un atjaunošanai.

Ievērojot minēto, secināms, ka Sabiedrības esošie stratēģiskie mērķi jau šobrīd kopumā atbilst Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 6. punktā noteiktajai pašvaldības autonomajai funkcijai un Balvu novada attīstības plānošanas dokumentiem. Ņemot vērā Balvu novada aktuālos teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, iesākām precizēt pašvaldībai svarīgo Sabiedrības vispārējo stratēģisko mērķi šādi: daudzveidīgu, kvalitatīvu un pieejamu veselības aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšana Balvu un Gulbenes novada iedzīvotājiem un iedzīvotāju veselības stāvokļa uzlabošana.

Ņemot vērā iepriekš minēto, kā arī pamatojoties uz Pašvaldības likuma 4. panta pirmās daļas 6. punktu, 73.panta pirmo daļu, Valsts pārvaldes iekārtas likuma 87. panta pirmo daļu, šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

88. panta pirmo daļu, Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 4. panta pirmo daļu, 7. panta pirmo un otro daļu, un ņemot vērā SIA “CSE COE” veikto Balvu novada pašvaldības līdzdalības izvērtējumu pašvaldības kapitālsabiedrībās, SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība”” (1.pielikums) un Konkurences padomes viedokli (2.pielikums), 2023.gada 19.janvāra Finanšu komitejas atzinumu, Balvu novada dome **NOLEMJ:**

1. Saglabāt Balvu novada pašvaldības tiešo līdzdalību SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība”, reģ. Nr. 44103058086, juridiskā adrese Vidzemes iela 2, Balvi, Balvu novads, LV-4501.
2. Noteikt, ka SIA „Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” vispārējais stratēģiskais mērķis ir daudzveidīgu, kvalitatīvu un pieejamu veselības aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšana Balvu un Gulbenes novada iedzīvotājiem un iedzīvotāju veselības stāvokļa uzlabošana.

Pielikumā: 1.“Balvu novada pašvaldības līdzdalības izvērtējums pašvaldības kapitālsabiedrībās, SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība”” uz 29 lapām.
2. Konkurences padomes 2022.gada 10.novembra vēstule Nr. 1.7-2/1080 “Par SIA “Viļakas Veselības aprūpes centrs” un SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība”” uz 8 lapām.

Domes priekšsēdētājs

S.Maksimovs